

Turizmde Sürdürülebilir Destinasyon Yönetimi: Ayvalık Küçükköy Sentrum Projesi Örneği

Seznur AVAN^{1*} Oğuzhan DÜLGAROĞLU²

¹Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konaklama İşletmeciliği Anabilim Dalı, Balıkesir

²Balıkesir Üniversitesi, Burhaniye Uygulamalı Bilimler Fakültesi, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Bölümü, Balıkesir

*Corresponding author e-mail seznuravan72@gmail.com

ORCID: 0009-0004-8393-5174

Received:24.09.2024 Accepted:27.12.2024

Özet

Sürdürülebilirlik bilincinin yaygınlaştığı günümüzde kentlerin sürdürülebilir bir destinasyon olması için destinasyon modelleri oluşturmasını da beraberinde getirebilmektedir. Bu uygulamalar birçok alanda hem insan yaşamı için hem de yeşil bir çevre için önemlidir. Bu çalışmada Yeşil Destinasyon Modeli kapsamında Küçükköy’de hayata geçirilen SENTRUM (Sürdürülebilir Enerji Temelli Turizm Uygulama Merkezi) Projesi ve bu projenin içeriği analiz edilerek incelenmiştir. Çalışmada turizmde sürdürülebilirlik, sürdürülebilir destinasyonlar ve yeşil destinasyonlar kavramları incelenmiştir. Bu doğrultuda araştırmanın amacı kapsamında vaka analizi tekniği kullanılarak Küçükköy ziyaret edilmiştir. Bu süreçte destinasyonda gözlem yapılmış ve proje alanında fotoğraflar çekilmiştir. Yapılan gözlem sonucunda bu destinasyon modelinin çevreye, bölge ekonomisine ve yerel halka olumlu etkileri olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca sürdürülebilir destinasyon modelinin çevreci bir model olarak turistler için de birçok anlamda önem taşıdığı sonucuna varılmıştır. Bu çalışmada, sürdürülebilirlik alanında yeşil destinasyon modelinin değeri vurgulandığı için diğer destinasyonlar için de bu uygulamaların yapılabilmesi adına farkındalık oluşturabilir.

Anahtar Kelimeler: *Sürdürülebilir Destinasyon Yönetimi, Sürdürülebilir Turizm, Destinasyon Yönetim Modeli, Küçükköy/Ayvalık.*

Sustainable Destination Management in Tourism: A Sample of Ayvalık Küçükköy Sentrum Project

Abstract

Nowadays, sustainability awareness has become widespread and it could also lead to cities creating destination models to become sustainable destinations. These applications are important in many areas for both human life and a green environment. In this study, the SENTRUM (Sustainable Energy Based Tourism Application Center) Project implemented in Küçükköy within the scope of the Green Destination Model and the content of this project have been examined. The concepts of sustainability in tourism, sustainable destinations and green destinations have been examined in the study. In this direction, destination Küçükköy has been visited using the case analysis technique within the scope of the research. During this process, observations have been carried out in the destination and photographs have been taken in the project area. As a result of the observations, it has been determined that this destination model has positive effects on the environment, regional economy and local people. In addition, it has been concluded that the sustainable destination model is important for tourists in many ways as an environmentalist model. Since the value of the green destination model in the field of sustainability is emphasized in this study, it could create awareness for these applications to be implemented for other destinations.

Keywords: *Sustainable Destination Management, Sustainable Tourism, Destination Management Model, Küçükköy/Ayvalık.*

GİRİŞ

21. Yüzyılda turistik ürünlere ilişkin farkındalığın artmasıyla birlikte turizme konu olan değerlerin gelecek kuşaklara bozulmadan aktarımı önemli bir hassasiyet konusu haline gelmiştir. Bu doğrultuda tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de sürdürülebilir destinasyon modellerinin sayısının arttığı görülmektedir. Bu süreçte destinasyonlardaki turistik ürünlerin korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması önemlidir. Kısaca tanımlanacak olursa destinasyon misafirlerin ağırlanması, lezzetli yiyeceklerin sunulması ve çeşitli turistik aktivitelerin bulunduğu, kendine özgü bir alan olarak tanımlanabilir [13]. Bu turistik alanlardaki kaynakların etkin bir şekilde yönetilmesi gerekmektedir. Burada destinasyon yönetiminin önemi ortaya çıkmaktadır. Destinasyon yönetimi, turistik yerlerin ekonomik ihtiyaçlarını uzun vadeli olarak karşılamayı hedefleyen, planlı ziyaretçi akışını yönlendiren, tanıtım faaliyetlerini yürüten ve turistik ürünleri etkili bir şekilde pazarlayan stratejik ve yönetsel kararların bir araya geldiği bir süreçtir [18]. Bu süreçte çevresel yasalara uygunluk, çevresel planların oluşturulması, taşıma kapasitesinin belirlenmesi ve çevresel etkilerin analiz edilmesi gibi stratejiler yer alabilmektedir. Çevresel planlama, doğal çevrenin korunmasını ve turizmin bölge ekonomisine katkı sağlamasını hedefler [17].

Turistik yerlerin ve destinasyonların sürdürülebilir turizm prensiplerini uygulamaları önemli hale gelmiştir. Buna neden olarak destinasyonların ulusal ve küresel eğilimlere uyum sağlayıp böylece rakiplerine karşı avantaj elde ederek varlıklarını sürdürmeye çalışmaları olarak gösterilebilir. Ancak; kaynaklarını etkili bir şekilde kullanamayan, yenilikçi pazarlama stratejileri geliştiremeyen ve bu nedenle sürdürülebilir büyümeyi gerçekleştiremeyen yerler, küresel turizm pazarındaki konumlarını kaybetme riskiyle karşı karşıyadır [20]. Turizm yerlerinin yönetiminde temel iki unsurun, büyük resme odaklanmalarını sağlayan misyon ve uzun vadeli hedeflerini belirlemelerini sağlayan vizyon olduğu bilinmektedir. Bu iki temel unsur, destinasyonların temel amaçlarına hizmet etmelerini ve gelecekteki yönlendirici hedeflerine ulaşmalarını sağlar [10]. Bu çalışma turizmde sürdürülebilirlik ve Ayvalık Küçükköy’de yer alan SENTRUM projesini kapsamaktadır. Çalışmada SENTRUM projesinin incelenmesi ve sürdürülebilir turizme yönelik etkilerinin ön plana çıkarılması amaçlanmaktadır. Bu çalışma ile sürdürülebilir turizmin ve yeşil destinasyonlarının önemi vurgulanabilecektir. Ayrıca diğer destinasyonlar için de buna benzer projelerin geliştirilebilmesi adına farkındalık oluşturabilir.

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Turizmde Sürdürülebilirlik ve Sürdürülebilir Destinasyonlar

Turizm sektörü emeğe dayalı, istihdamı artırıcı, bölgesel kalkınmayı destekleyen döviz getirisi sağlayan ve çevresel etkileri olan bir sektördür. Bu nedenle, doğal kaynakların sürdürülebilir bir şekilde kullanılması önemlidir [2]. Sürdürülebilir turizm, ekonomik ilerleme, çevrenin muhafaza edilmesi ve yerel toplumların sosyal faydanın sağlanması için önemli bir denge unsuru olarak kabul edilir. Bu yüzden, ileride de aynı şekilde devam etmesini sağlamak amacıyla sürdürülebilir turizm politikaları ve planları hayata geçirilebilmektedir. Özellikle kalkınmakta olan ülkeler, kaynaklarını korumak için çeşitli prensipler benimseyerek ulusal politikalarına entegre ederler [1].

Turizm faaliyetlerinin belirli bir bölgeye sunduğu avantajların yanı sıra; ekonomik, kültürel, sosyal ve çevresel zararları da vurgulanabilmektedir. Bu nedenle herhangi bir yerde turizmin ilerlemesi incelediğinde faydaları ile maliyetleri arasındaki dengeyi göz

önünde bulundurmak önemlidir. Bu dengeyi sağlamak sürdürülebilir bir destinasyonun oluşturulmasına olanak sağlar [11]. Sürdürülebilir destinasyon; yerel sakinlerin ihtiyaçları, refahı ve yaşam kalitesinin yanı sıra ziyaretçilerin talepleri, genel memnuniyeti ve deneyim kalitesinin dengede tutulmasına bağlı olabilmektedir. Bu da destinasyonlar için etkili ve bilinçli bir yönetim anlayışı gerektirmektedir [14]. Sürdürülebilir destinasyonun turistik yönetimi sürecinde turistler, işletme sahipleri, yerel halk ve yöneticiler gibi doğrudan veya dolaylı olarak turizmden etkilenen ve turizmi etkileyen tüm paydaşların bir araya gelerek iş birliği yapması gerekmektedir [8]. Bu bağlamda turistik deneyimlerin kalitesini koruyarak veya daha da artırarak sunulan hizmetler, çevresel, sosyal ve kültürel kaynaklarla altyapının olumsuz etkilerini en aza indirerek sağlanabilmektedir. Böylece sürdürülebilir bir destinasyonda ekonomik başarı elde edilebilir [7]. Sürdürülebilir destinasyonda başarının elde edilmesinde yöntemlerin oluşturulabilmesi için birçok model ve plan öne sürülebilmektedir. Bunlara örnek olarak literatürde bazı çalışmalara ulaşılabilmektedir. Doğan ve Gümüş [8], Çanakkale'ye bağlı Bozcaada için sürdürülebilir destinasyon yönetimi kapsamında bir model önerisi geliştirmiştir. Bu model, Bozcaada'nın hem çevre dostu turizme geçiş yapmasını hem de en uygun sürdürülebilir destinasyon yönetimini uygulamasını önermektedir.

Başaran ve Somuncu [3], Sürdürülebilir destinasyon için ziyaretçi görüşlerinin önemi üzerine Assos Antik Kenti'ni ele alan çalışmada TripAdvisor, Ekşi Sözlük, Google Haritalar ve Foursquare üzerindeki yorumların içerik analizi ve betimsel analizi yapılmıştır. Instagram'daki fotoğraflar analiz edilmiştir. Ayrıca, Assos'u daha önce ziyaret etmiş 10 kişiye açık uçlu sorular sorulmuş ve bu yanıtlar da değerlendirilmiştir. Bulgular doğrultusunda Assos bölgesinde turistlerin perspektifinden sürdürülebilirlik üzerine hangi önlemlerin alınabileceği değerlendirilmiştir.

Genç, Atay & Eryaman [9], Sürdürülebilir destinasyon yaratma sürecinde örgütlenmenin önemi üzerinde Çanakkale turizmi ile ilgili yapılan araştırmasında Çanakkale'de sürdürülebilir turizm destinasyonu oluşturulması süreci için turizmin mevcut durumu ve sürdürülebilirliği hakkında bilgi toplamak amacıyla paydaşlarla nitel bir araştırma yapılmıştır. Yarı yapılandırılmış anketler ve doküman analizi kullanılarak gerçekleştirilen araştırmada 24 paydaşla görüşülmüştür. Bulgular, Çanakkale'nin yüksek turizm potansiyeline rağmen istenilen düzeyde bir turizm gelişimi olmadığına işaret etmekte ve örgütlenme eksikliğini önemli bir neden olarak belirtmektedir. Önerilerde, merkezi yönetim önderliğinde etkili bir destinasyon yönetimi kurulmalıdır gibi maddelere yer verilmiştir.

Doğan ve Yağmur [6] yabancı turistlerin sürdürülebilir destinasyon algılarına yönelik Kemer destinasyonunda yaptıkları araştırmada Kemer'deki turizm faaliyetlerinin sürdürülebilirliğini incelemek için Fransız turistlerle anket yapılmıştır. Analiz, çevresel ve sosyo-kültürel faktörlerin turistlerin sürdürülebilirlik algılarına olumlu etkide bulunduğunu göstermiştir. Öneriler arasında destinasyon yöneticilerinin sürdürülebilirlik ilkelerini benimsemeleri gerektiği, bu süreçte yerel halk, paydaşlar ve turistlerin görüşleri dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir.

Diñç, Kömür & İlban [5], Ayvalık'ın hem turizm hem de zeytin üretimi açısından sürdürülebilir bir destinasyon haline gelmesi için çalışmasında çeşitli öneriler geliştirmiştir. Araştırmacılar, bu önerileri ilgili paydaşlara aktarmak ve Ayvalık'ın sürdürülebilir bir destinasyon olarak etkili bir şekilde yönetilmesi için paydaşlar için uygun bir model oluşturmayı amaçlamıştır. Araştırmada 42 paydaşla görüşülmüştür ve Ayvalık'ın sürdürülebilir destinasyon yönetimi için "Örgütlenme Modeli" oluşturulmuştur. Yapılan tüm bu çalışmalarda sürdürülebilir destinasyonun önemi ön

plana çıkarılmış ve çeşitli destinasyonlar için planlar geliştirilmiştir. Bu çalışmada da yeşil destinasyon olarak Ayvalık SENTRUM Projesi örneği incelenmiştir.

Yeşil Destinasyonlar ve Ayvalık SENTRUM Örneği

Yeşil turizm veya çevre dostu destinasyonlar, çeşitli alanlara odaklanan çevre bilinçli turizm etkinliklerine konu alan kavramlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Kısaca ifade etmek gerekirse, yeşil turizm, çevreye saygılı bir turist olmayı veya çevre dostu turizm hizmetleri sunmayı içerir [19]. Yeşil destinasyon ise bu durumun destinasyonlara uygulanma sürecini ifade edebilmektedir. Yeşil destinasyonlarda en büyük endişe ise, doğal kaynakların doğru bir şekilde muhafaza edilip edilmeyeceği ve ziyaretçilerin bu kaynaklara ne kadar özen göstereceğidir [12].

SENTRUM Projesi, sürdürülebilir enerjiye dayalı turizm uygulama merkezi olarak tanımlanabilir. Amacı, potansiyelini gerçekleştirememiş destinasyonları sürdürülebilir turizm yoluyla dönüştürmek ve yerel ekonomik büyümeyi desteklemektir. Bu girişimle çevre, ekonomi ve toplum üzerinde olumlu etkiler sağlanması hedeflenmektedir. SENTRUM, Ayvalık Küçükköy'deki gelişim öyküsüyle, sürdürülebilir turizme ilham vererek toplum odaklı ekonomik ve sosyal ilerlemeye katkıda bulunmaktadır. Proje, Türkiye'deki küçük ölçekli destinasyonların özgün gereksinimlerine uygun olarak şekillenmiş olup, sürdürülebilirlikte küresel standartları benimsemeyi amaçlamaktadır [15].

MATERYAL VE METOT

Araştırmanın amacı doğrultusunda bu çalışmada araştırma deseni olarak vaka analizi tercih edilmiştir. Nitel araştırma yöntemlerinden biri olan vaka analizi, bir kişinin, bir grup veya kitle veya bir olayın, politika alanının veya kurumun detaylı bir şekilde incelenmesidir; bu yöntem genellikle nitel araştırmalarla ilişkilendirilse de nicel ve nitel araştırmalarda sıkça kullanılmaktadır [16]. Bu analizde doğru ve yanlış uygulamalar net belgelerle belirlenir ve projenin her aşamasında yapılan faaliyetler açıklanır. Başka bir deyişle, vaka analizi, kapsamlı bir araştırma alanını daha sade ve anlaşılabilir bir forma dönüştürmek için kullanılan bir tekniktir. Bu yöntem, karmaşık bir konuyu daha erişilebilir ve hızlı öğrenilebilir bir hale getirir [4]. Bu çalışmada Yeşil Destinasyon Modeli olan ve Küçükköy/Ayvalık'ta yer alan SENTRUM'daki yetkililerle görüşerek projeye ilişkin bilgi alınmıştır. Bu bilgileri somut kanıtlara çevirmek için yazarlar tarafından bölgede fotoğraf çekimi de yapılmıştır. SENTRUM'da çekilen fotoğraflar çalışmada gösterilerek yapılan uygulamalardan ve eğitimlerden bahsedilmiştir.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Yapılan gözlemler sonucunda Küçükköy'de bulunan SENTRUM Yeşil Destinasyon Modeli Projesi kapsamında “Yaratıcı Teknolojiler Atölyesi”, “Elektrikli Araç Şarj İstasyonu” ve proje içerisinde yer alan bir konaklama işletmesi projeyi sürdürülebilirlik açısından öne çıkaran çalışmalara rastlanılmıştır. SENTRUM Küçükköy'e yapılan gezi neticesinde atölye, bahçe, etkinlik alanı, dinlenme alanı, tarım bahçesi ve tıbbi ve aromatik bitkilerin bulunduğu bahçe etapları tespit edilmiştir.

Bu çalışmalarda SENTRUM Yeşil Destinasyon Modeli Projesi'ne ilişkin görseller Şekil 1'de verilmiştir.

Şekil 1. Yaratıcı Teknolojiler Atölyesi ve SENTRUM Giriş
Kaynak: Şekil 1'e ilişkin fotoğraflar yazarlar tarafından çekilmiştir.

SENTRUM projesi kapsamında çocuklara, ebeveynlere, esnafa ve yetişkinlere eğitim veren ve bunu 12 ay sürdüren bir uygulama olduğu görülmüştür.

SENTRUM'da neticesinde yer alan Yaratıcı Teknolojiler Atölyesi'nin iç mekânına ilişkin görseller Şekil 2'de verilmiştir.

Şekil 2. Yaratıcı Teknolojiler Atölyesi iç mekân dizaynı
Kaynak: Şekil 2'ye ilişkin fotoğraflar yazarlar tarafından çekilmiştir.

SENTRUM'da yer alan atölyede 7-17 yaş arası çocuklara ve gençlere teknoloji temelli eğitimlerin verildiği tespit edilmiştir.

SENTRUM'da yer alan Yaratıcı Teknolojiler Atölyesi'nin iç mekanına ilişkin görsel Şekil 3'te verilmiştir.

Şekil 3. Yaratıcı Teknolojiler Atölyesi iç mekânında bulunan araç-gereçler
Kaynak: Şekil 3'e ilişkin fotoğraflar yazarlar tarafından çekilmiştir.

SENTRUM'da; kodlama, üç boyutlu yazıcı, üç boyutlu tasarım, arduino sistem eğitimleri, lego eğitim setleri, lazer kesici ve yazıcı ile eğitim ve sanal gerçeklik gözlüğü ile de yetişkinler için çeşitli eğitimlerin verildiği tespit edilmiştir. SENTRUM'da yer alan Yaratıcı Teknolojiler Atölyesi'nin dış mekânına ilişkin görseller Şekil 4'te verilmiştir.

Şekil 4. Yaratıcı Teknolojiler Atölyesi'nin dış mekânında bulunan etkinlik alanı, bahçe ve dinlenme alanı

Kaynak: Şekil 4'e ilişkin fotoğraflar yazarlar tarafından çekilmiştir.

SENTRUM’da yer alan etkinlik alanında çocuklar için konser ve tiyatro organizasyonlarının düzenlendiği tespit edilmiştir.

SENTRUM’da yer alan Yaratıcı Teknolojiler Atölyesi’nin dış mekanına ilişkin görsel Şekil 5’te verilmiştir.

Şekil 5. Yaratıcı Teknolojiler Atölyesi’nin dış mekânında yer alan “Küçükköy Enerji, Yürüyüş ve Bisiklet Rotaları” adlı Rota Tabelası

Kaynak: Şekil 5’e ilişkin fotoğraflar yazarlar tarafından çekilmiştir.

SENTRUM Projesi kapsamında Küçükköy’de yer alan “Yürüyüş ve Bisiklet Rotaları” ile sağlıklı ve çevreci bir aktivite ile bölgeye gelen turistlere keşif imkânı sunulmaktadır.

SENTRUM’da yer alan Yaratıcı Teknolojiler Atölyesi’nin dış mekanına ilişkin görseller Şekil 6’da verilmiştir.

Şekil 6. Yarattıcı Teknolojiler Atölyesi'nin dış mekânında yer alan Mikro Onarıcı Bahçe
Kaynak: Şekil 6'ya ilişkin fotoğraflar yazarlar tarafından çekilmiştir.

SENTRUM'da yetişkinlere ve çocuklara “Onarıcı mikro bahçe” eğitimi, “Bahçeciliğe giriş” eğitimi gibi eğitimler ve kavramsal bilgiler verilmektedir. Tüm bu bilgiler Şekil 6'da yer alan bahçe bölümünde yer almaktadır.

SENTRUM'da yer alan Yarattıcı Teknolojiler Atölyesi'nin dış mekanına ilişkin görseller Şekil 7'de verilmiştir.

Şekil 7. Yarattıcı Teknolojiler Atölyesi'nin dış mekânında yer alan Tıbbi ve Aromatik bitkilerin bulunduğu Bahçe
Kaynak: Şekil 7'ye ilişkin fotoğraflar yazarlar tarafından çekilmiştir.

SENTRUM'da bitkiler yetiştirilirken gençler ve çocuklarla birlikte uygulamalı olarak eğitimler gerçekleştirilmektedir.

SENTRUM Yeşil Destinasyon Modeli Projesi kapsamında elektrikli araçlar için kurulan Elektrikli Araç Şarj İstasyonu'na ilişkin görsel Şekil 8'de verilmiştir.

Şekil 8. Elektrikli Araç Şarj İstasyonu

Kaynak: Şekil 8'e ilişkin fotoğraflar yazarlar tarafından çekilmiştir.

Elektrikli araçların ihtiyacı olan “eşarj istasyonu” sıfır emisyon ve daha düşük beton karbon ayak izi için Küçükköy’de de SENTRUM Projesi kapsamında yer almaktadır.

SENTRUM Yeşil Destinasyon Modeli Projesi kapsamında enerji etüt çalışmaları yapılan bir konaklama işletmesine ilişkin görsel Şekil 9’da verilmiştir.

Şekil 9. Enerji etüt çalışması yapılan bir konaklama işletmesi

Kaynak: Şekil 9'a ilişkin fotoğraflar yazarlar tarafından çekilmiştir.

SENTRUM Projesi kapsamında Küçükköy'de toplam 10 işletmede enerji etüt çalışmasının yapıldığı ve seçilen işletmelere beyaz eşya desteği verildiği tespit edilmiştir.

Literatürde yapılan çalışmalar incelendiğinde, Doğan ve Gümüş [8] Bozcaada için çevre dostu turizme geçiş ve sürdürülebilir destinasyon yönetimini destekleyen bir model önerisi geliştirmiştir. Başaran ve Somuncu [3], Assos Antik Kenti'nde sürdürülebilirlik için ziyaretçi görüşlerini içeren bir çalışma yapmış, çeşitli platformlardan elde edilen verilerle turistlerin sürdürülebilirlik algılarını değerlendirmiştir. Genç, Atay ve Eryaman [9], Çanakkale'de sürdürülebilir turizm destinasyonu oluşturma sürecinde paydaşlarla yapılan görüşmelerle örgütlenmenin önemini vurgulamış ve çalışmada merkezi yönetim önderliğinde etkili bir destinasyon yönetimi önerilmiştir. Doğan ve Yağmur [6], Kemer'de sürdürülebilirlik algısını Fransız turistlerle yapılan anketler aracılığıyla incelemiş ve destinasyonda sürdürülebilirlik ilkelerinin benimsenmesi gerektiğini belirtmiştir. Dinç, Kömür ve İlban [5] ise Ayvalık'ın sürdürülebilir bir destinasyon haline gelmesi için çeşitli öneriler geliştirip paydaşlarla yapılan görüşmeler sonucunda "Örgütlenme Modeli" oluşturmuştur. Kısacası tüm bu çalışmalarla bu çalışmada Ayvalık SENTRUM Projesi için yapılmak istenen gibi çalışmalara konu olan destinasyonlar sürdürülebilirlik ilkesi dikkate alınarak geliştirilmeye çalışılmıştır.

SONUÇ

Sürdürülebilir destinasyon modelleri ya da başka bir tabirle yeşil destinasyon modellerinin oluşturulması ve uygulanması teknolojinin gelişmesi ile günümüzde sayıları kolayca artmaktadır. SENTRUM Projesi, Ayvalık'ın Küçükköy beldesinde sürdürülebilir bir yaşam alanı ve turizm destinasyonu oluşturmayı hedeflerken, çeşitli sürdürülebilir destinasyon yönetimi modelleriyle uyum göstermektedir. Doğan ve Gümüş [8], Bozcaada için geliştirdikleri modelde çevre dostu turizmi ve uygun yönetimi ön planda tutarken, SENTRUM Projesi de benzer çevresel sürdürülebilirlik ilkelerini benimsemektedir. Başaran ve Somuncu [3] tarafından Assos'ta yapılan ziyaretçi görüşleri analiziyle sosyal sürdürülebilirlik açısından halk ve turist geri bildirimlerinin önemini vurgularken, SENTRUM Projesi'nin de bu geri bildirimleri dikkate alması gerektiği söylenebilir. Genç, Atay ve Eryaman [9] tarafından Çanakkale'deki sürdürülebilir turizm araştırmasında örgütlenme eksikliklerine dikkat çekilmişken, SENTRUM Projesi'nin etkili bir yönetim ve paydaş katılımını nasıl sağladığı sorgulanabilir. Dinç, Kömür ve İlban [5] tarafından Ayvalık için önerilen örgütlenme modeliyle SENTRUM Projesi'ne uygulanabilir bir yapı sunulmuş, bölgesel sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşmada önemli bir referans sağlanabilir. Bu bağlamda, SENTRUM Projesi'nin sürdürülebilirlik hedeflerini destekleyen ve mevcut modellerle uyumlu bir yaklaşım sergileyip sergilemediği tartışılabilir.

Bu çalışmada adı geçen yeşil destinasyon modeli olan çevre dostu SENTRUM Projesi'nde bölgede yaşayan öğrencilere, yetişkinlere ve işletmelere ücretsiz eğitimler ve bilgilendirmeler teorik veya uygulamalı olarak gerçekleştirilmektedir. Bunlara ek olarak bu projede; yeşil destinasyon modelleri, çevreyi koruma, kaynak israfını engelleme, çevreci enerji kullanımını teşvik etme, enerji verimliliğini artırma, bölge halkının sosyal ve ekonomik durumunu güçlendirme ve sürdürülebilir turizm uygulamalarını yayma amaçları güdülmektedir. Bu amaçlarla destinasyonlarda sürdürülebilirliğin sağlanması hedeflenmektedir. Bu süreçte yeşil destinasyonların planlanması sırasında belirli ölçütler ve standartlar göz önünde bulundurulmalıdır. Bu destinasyonlarda atık üretimi minimize edilmeli, atıklar geri dönüştürülmelidir. Ayrıca, fosil yakıtların kullanımı azaltılmalı ve enerji verimliliği uygulamaları ile yenilenebilir enerji kaynakları teşvik edilmelidir. Bu

adımların yanı sıra, destinasyonun çekiciliğini artıran kültürel ve doğal değerler korunmalıdır. Böylece, çevresel ve sosyal etkiler en aza indirilerek sürdürülebilir bir yeşil destinasyon modeli oluşturulabilir.

SENTRUM Projesi kapsamında yeşil modellerin uygulamasının artması ve ilgi görmesi için geliştirilebilecek öneriler şu şekilde özetlenebilir:

- Reklam ve pazarlama çalışmalarına yerel belediyeler, bakanlıklar ve kamu kurumlarının çeşitli kesimlerinin destek vermesi sağlanarak yeşil destinasyonlara ilişkin bilinirliğin artırılması,
- Halkın yeşil destinasyonlara ilişkin kullanılan uygulamalar hakkında bilgi almasını kolaylaştırmak,
- Küçükköy Enerji, Yürüyüş ve Bisiklet Rota'sı için proje de güzergahlara eklenerek projenin yerel ve ulusal basın tarafından tanıtılması,
- Destinasyonda düzenlenen davetler veya organizasyonlar ile politikacılar, akademisyenler, ünlüler ve diğer kanaat önderlerinin yeşil destinasyon sürecini desteklemesi sağlanabilir. Böylece halkın bilgilendirilerek yeşil destinasyon projelerine ilişkin farkındalıkları artırılabilir.
- Ulaşım olanaklarının ilçe ve bölge genelinde artırılması amacıyla otobüs seferlerinin düzenlenmesi ve Küçükköy'e giden yol üstündeki proje merkezinin yerini gösteren tabelaların artması ile önemli noktalara yerleştirilmesi SENTRUM'un daha fazla ziyaret edilmesini sağlayabilir.
- Tur şirketlerinin bölgenin kültürel ve sürdürülebilir değerini ortaya çıkaran turlar düzenlemesi için gerekli adımları atmaları önerilebilir.
- SENTRUM'da sürdürülebilirlik üzerine festivaller yapılabilir ve bölgedeki işletmeler ve kurumlar arasında daha fazla iş birliği yapılması sağlanabilir.

Tüm bu öneriler doğrultusunda bölgede ve proje alanında turistik etkinliklerin uygulanabilirliğinin artırılması açısından önemli ilerlemelerin olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

[1] Alkan, C. (2015): Sürdürülebilir Turizm: Alaçatı Destinasyonuna Yönelik Bir Uygulama. Yaşar Üniversitesi E-Dergisi, 10: 6692-6710.

[2] Artun, C. (2016): Sürdürülebilir Turizm Temel Kavramlar ve İlkeler, Detay Yayıncılık, Ankara, Türkiye.

[3] Başaran, T., ve Somuncu, M. (2021): Sürdürülebilir Destinasyon İçin Ziyaretçi Görüşlerinin Önemi: Assos Antik Kenti Örneği. Ankara Üniversitesi Çevre Bilimleri Dergisi, 8: 31-45.

[4] Bulut İnteraktif. (2022). Case Study (Vaka Analizi) Nedir? Aşamaları Nedir? Nasıl Yapılır? Bulut İnteraktif. <https://www.bulutinteraktif.com.tr/case-study-vaka-analizi/> (Erişim: 15.07.2022).

[5] Dinç, Y., Kömür, T., & İlban, M. O. (2021): Sürdürülebilir Destinasyon Yönetimi İçin Bir Model Önerisi: Ayvalık Örneği. OPUS International Journal of Society Researches, 17: 4376-4399.

[6] Doğan, O., ve Yağmur, Y. (2017): Yabancı Turistlerin Sürdürülebilir Destinasyon Algıları: Kemer Destinasyonuna Yönelik Bir Araştırma. Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, 13: 487-506.

- [7] Doğan, M. (2010): Ekomüze odaklı sürdürülebilir destinasyon ve Gökçeada üzerine bir uygulama. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale, Türkiye.
- [8] Doğan, M. ve Gümüş, M. (2015): Sürdürülebilir Destinasyon Yönetimi, Sürdürülebilir Bozcaada: Bir Model Önerisi. Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi, 11.
- [9] Genç, K., Atay, L., & Eryaman, M. (2014): Sürdürülebilir Destinasyon Yaratma Sürecinde Örgütlenmenin Önemi: Çanakkale Turizmi Üzerine Bir Araştırma. Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi, 25: 49-61.
- [10] Güripek, E. & Usta, Ö. (2018): Turizm Destinasyonlarının Rekabet Gücünün Artırılmasında Stratejik Destinasyon Yönetimi: Çeşme Alaçatı Destinasyonu Üzerine Bir Uygulama. Journal of Tourism and Gastronomy Studies, 6: 496-523.
- [11] İçöz, O., Var, T. ve İlhan, İ. (2009): Turizm Politikası ve Planlaması. Turhan Kitabevi, Ankara, Türkiye.
- [12] Methanuntakul, K. (2021): The emerging green destination: An empirical study of Phatthalung's value-based identity. In IOP Conference Series: Earth and Environmental Science. 881: 012050. IOP Publishing.
- [13] Morrison, Alastair M. (2013): Marketing and Managing Tourism Destinations. Routledge, New York, USA
- [14] Önal, İ. (2023). Sürdürülebilir Destinasyon Yönetimi Tasarımı 1: Veri ve Akıllı Destinasyonlar. TURİZM 2030. <https://turizm2030.org/turizm-yonetimi/surdurulebilir-destinasyon-yonetimi-tasarimi-1-veri-ve-akilli-destinasyonlar/> (Erişim: 02.06.2023).
- [15] SENTRUM. (2024). Sentrum Projesi. SENTRUM. <https://sentrum.com.tr/sentrum-projesi> (Erişim: 02.06.2024).
- [16] Süleymanoğlu Kürüm, R. (2021): Uluslararası İlişkilerde Nitel Yöntemlerle Makale Yazımı: Vaka Analizi ve İncelikleri. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (42): 149-169.
- [17] Türkay, O. (2014): Destinasyon yönetimi yönetimbilim bakış açısıyla işlevler, yaklaşımlar ve araçlar. Detay Yayıncılık, Ankara, Türkiye.
- [18] Uca, S. (2019): Şehir turizmi. Detay Yayıncılık, Ankara, Türkiye.
- [19] UNWTO. (2024). Sustainable tourism development. UNWTO. <https://www.unwto.org/sustainable-development> (Erişim: 02.06.2024).
- [20] Yılmaz, Ö. D. (2014): Sürdürülebilir turizm ve destinasyon yönetimi. Detay Yayıncılık, Ankara, Türkiye.